

Aanvullende memo in reactie op het gesprek met de Commissie-m.e.r. over het planMER voor het

Datum 21 oktober 2016

Ons kenmerk I001-1229610LBE-V01

Contactpersoon

Ir. A.W. (Lex) Bekker

1 Inleiding

Op 26 september 2016 is door Tauw, in opdracht van de gemeente Bronckhorst, het planMER bestemmingsplan Landelijk Gebied Bronckhorst uitgebracht. Dit MER is ter advisering voorgelegd aan de Commissie-m.e.r.. Op 13 oktober 2016 heeft een overleg plaatsgehad waarin de gemeente de kans heeft gehad in te gaan op een aantal aspecten die nog onvoldoende duidelijk bleken te zijn.

In deze memo worden een aantal zaken die op 13 oktober zijn besproken verder toegelicht en uitgewerkt.

2 Effecten op de Wav-gebieden

De commissie constateert dat er in het MER geen aandacht is besteedt aan mogelijke verzurende effecten op de gebieden die in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zijn aangewezen als zeer kwetsbaar voor verzuring. In de onderstaande figuur zijn de gebieden weergegeven die het betreft. Rondom deze gebieden geldt een beschermingszone van 250 meter waarin geen nieuwe veehouderijen zich kunnen vestigen en waar alleen ontwikkelingen mogelijk zijn als deze, op basis van interne saldering, geen toename van de emissie veroorzaken.

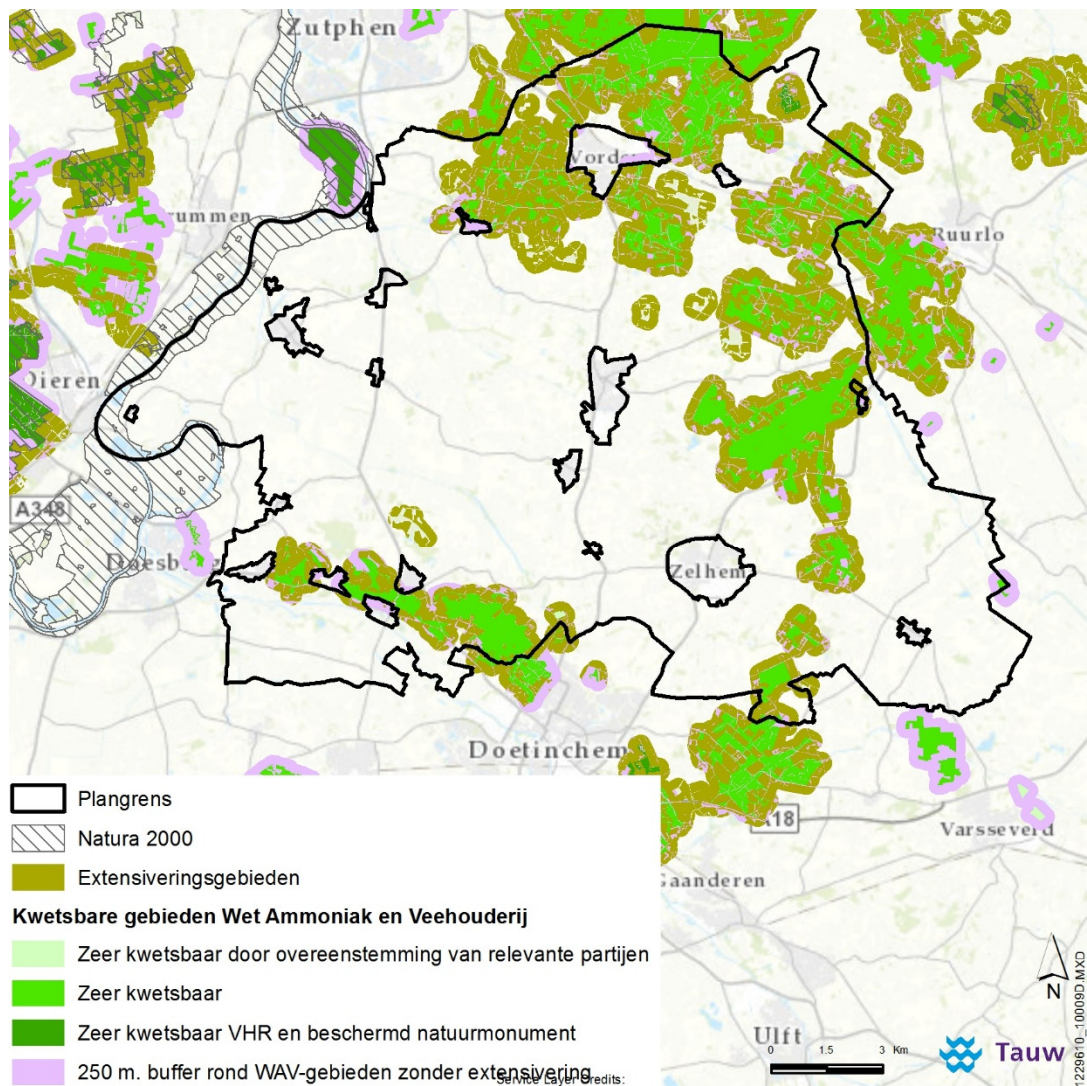
Zoals in de figuur duidelijk wordt zijn het merendeel van deze zones door de provincie aangewezen als extensiveringsgebied. Op basis van de gegevens uit WEB-BVB is vastgesteld dat er ruim 30 intensieve veehouderijen gevestigd zijn in deze zones. Verreweg het grootste deel van de Wav-gebieden is later door de provincie opgenomen in het Gelders Natuur Netwerk (GNN).

Uit de figuur wordt duidelijk dat het dichtstbijzijnde Natura2000 gebied in het westen van het plangebied ligt (de IJssel). Grosso modo geldt dat de Wav-gebieden in het (noord)oosten liggen. Figuur 4.3 in het MER laat zien dat in de worst case er sprake kan zijn van een toename van de depositie met ongeveer 200 mol/ha/jaar.

Van de in het plan opgenomen gebruiksregel (het in gebruik nemen van nieuwe dierverblijfplaatsen mag als de emissie/depositie maar niet toeneemt ten opzichte van de referentie situatie) gaat een generieke bescherming uit die zich verder uitstrekt dan de Natura2000 gebieden. Door een toename van de depositie op Natura2000 gebieden tot strijdig gebruik te verklaren worden de grootste effecten, ook op de Wav-gebieden, voorkomen. In theorie kan niet worden uitgesloten dat, door verplaatsing van het zwaartepunt van de emissies

(binnen het bouwvlak) in oostelijke richting, de depositie op de IJssel weliswaar afneemt, maar dat de depositie op de Wav-gebieden met name in het oosten van de gemeente enigszins toe kan nemen. Door ook een toename van de emissie in de gebruiksregel te betrekken worden deze (zeer beperkte) effecten op de Wav-gebieden verder beperkt.

3 Effecten van nieuw te plaatsen windmolens

De gemeente Bronckhorst stelt een nieuw bestemmingsplan Landelijk Gebied op. In een planMER, dat met het bestemmingsplan ter inzage wordt gelegd, is onderzocht wat de effecten van het nieuwe bestemmingsplan op het milieu zijn. De m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten

waarvoor het bestemmingsplan een kader biedt komen vooral voort uit de uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen. Het onderzoek in het MER is onder meer gericht op de effecten op natuur, waaronder beschermde soorten ingevolge de Flora en faunawet. Door de Commissie voor de milieueffectrapportage is naar aanleiding van het planMER om de volgende aanvulling verzocht:

De effecten van de miniwindmolens op flora en fauna. Dus op welke aanwezige soorten heeft het mogelijk maken van deze windmolens invloed.

Het gaat om kleinschalige windturbines met een ashoogte van maximaal 25 meter en mini-windturbines die op gebouwen geplaatst kunnen worden.

3.1 Beschermingsregime en effecten van windmolens op vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd. Onder de Flora- en faunawet zijn de soorten opgenomen in de meest strikte beschermingscategorie, tabel 3. Alle soorten vallen onder bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In de nieuwe Wet natuurbescherming vallen de soorten onder het beschermingsregime van artikel 3.5. De genoemde beschermingsregimes houden onder meer een verbod in op het opzettelijk doden van dieren¹. Onder opzettelijk valt ook voorwaardelijke opzet. Hiervan is sprake als men een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat deze gedragingen tot overtreding van verbodsbepalingen leidt, zoals de dood van een dier. Het plaatsen van een windmolen valt onder voorwaardelijke opzet. Men weet of kan weten dat het plaatsen van een windmolen leidt tot risico's voor vleermuizen. In de afgelopen jaren zijn veel onderzoeksgegevens betreffende de kans op aanvaringssslachtoffers onder vleermuizen door windmolens beschikbaar gekomen. Hoewel vleermuizen door middel van sonar bewegende (en stilstaande) objecten in de lucht goed kunnen waarnemen (hun vlieg- en foeragegedrag is hier geheel van afhankelijk) worden ze kennelijk toch verrast door de snelheid waarmee de wieken van een windmolen kunnen ronddraaien. Dit is enigszins vergelijkbaar met verkeerssslachtoffers. Naar schatting wordt jaarlijks 1 tot 5 % van de vleermuizen gedood door autoverkeer op wegen (Limpens et al., 2004). Behalve door directe aanvaringen met ronddraaiende rotorbladen kunnen vleermuizen ook indirect slachtoffer worden. Door veranderingen in de windsnelheid in en achter het rotorveld (zogwerking) kunnen vleermuizen worden meegezogen en als gevolg van onderdruk gedood worden.

¹ Flora- en faunawet artikel 9. In de Ffwet ontbreekt het opzetvereiste en valt ook het per ongeluk doden van dieren onder de verbodsbepaling.

De meeste aandacht van onderzoeken gaat uit naar grote windturbines (Limpens et al., 2007; Boonman et al., 2013; La Heye et al., 2013; Limpens et al., 2013). Effecten van kleine turbines zijn tot nu toe onderbelicht, terwijl wel van een risico moet worden uitgegaan (schrift. meded. H. Limpens, 18-10-2016). In een handleiding voor gemeenten bij de toepassing van mini-windturbines (Agentschap NL, 2010) staan vleermuizen slechts éénmaal genoemd: *“Wanneer het vermoeden bestaat dat miniturbines gevaarlijk kunnen zijn voor overvliegende vogels of vleermuizen, eist de vergunningverlener om een flora en faunaonderzoek te laten doen door een deskundige partij. Daaruit moet blijken of de risico’s voor de vogelsterfte op de desbetreffende locatie acceptabel zijn”*.

Ontwikkelingen wetgeving

Bij besluit van 24 augustus 2015 is een wijziging van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten voorgesteld (“vrijstelling windparken en hoogspanningsverbindingen op land”). Bedoeling van het besluit is dat het verbod, bedoeld in artikel 9 van de Flora- en faunawet, niet geldt ten aanzien van onder meer het niet-opzettelijk doden of verwonden, van vleermuizen (en andere beschermde dieren), indien die handelingen verband houden met de aanleg of exploitatie van voorzieningen waarmee elektriciteit met behulp van wind wordt geproduceerd. Dit besluit is echter (nog) niet in werking getreden. In de nieuwe Wet natuurbescherming is een soortgelijke regeling vooralsnog niet opgenomen. Een dergelijke regeling zou ook strijdig zijn met jurisprudentie, aangezien duidelijk is dat het oprichten en in werking hebben van windmolens onder voorwaardelijke opzet valt. Het (niet vigerende) vrijstellingsbesluit kan daarom ook niet bij de beoordeling van het bestemmingsplan worden betrokken.

3.2 Mogelijk in het plangebied voorkomende soorten vleermuizen

In het MER is uitgegaan van de mogelijke aanwezigheid van soorten. Volgens globale verspreidingsgegevens kan in het plangebied een elftal soorten (zie Tabel 1) voorkomen. Nader onderzoek zou kunnen uitwijzen welke van deze soorten daadwerkelijk gebruik maken van het plangebied.

Tabel 1. Vleermuissoorten (Flora- en faunawet) die in of nabij het plangebied te verwachten zijn.

Soort	In agrarisch gebied?	Gebouw-bewonend?	Boom-bewonend?	Vlieghoogte foeragerend
Baardvleermuis	Ja	Ja	Ja	Middel
Franjestaart	Ja		Ja	Middel
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja		Middel
Gewone grootoorvleermuis	Ja	Ja	Ja	Middel
Kleine dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Middel
Laatvlieger	Ja	Ja		Middel

Soort	In agrarisch gebied?	Gebouw-bewonend?	Boom-bewonend?	Vlieghoogte foeragerend
Meervleermuis	Ja	Ja		Laag
Ruige dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Middel
Tweekleurige vleermuis	Ja	Ja		Hoog
Watervleermuis	Ja		Ja	Laag
Rosse vleermuis	ja		Ja	Hoog

In de tabel is aangegeven of een soort gebruik maakt van het agrarisch gebied als leefgebied. Dit geldt voor alle genoemde soorten. Er zijn geen soorten die uitsluitend of voornamelijk beperkt zijn tot grootschalige natuurgebieden (met grote oppervlaktes moeras, water en dergelijke). Alle soorten zijn daarmee, voor zover deze daadwerkelijk voorkomen, relevant in relatie tot het bestemmingsplan aangezien dit vooral ontwikkelingsruimte biedt in het agrarisch gebied. Een deel van deze soorten maakt gebruik van bebouwing als vaste rust- en verblijfplaats. Zowel woonhuizen en boerderijen als schuren en dergelijke binnen het plangebied kunnen als vaste rust- en verblijfplaats functioneren. Sommige soorten gebruiken daarnaast of in plaats daarvan holtes in bomen, nestkasten en dergelijke als vaste rust- en verblijfplaats. Ook dergelijke situaties kunnen zich in het plangebied voordoen. In de tabel is per soort aangegeven of deze gebouw- en/of boombewonend is.

Vleermuizen gebruiken in de meeste gevallen niet jaarrond dezelfde plek als rust- of verblijfplaats. Onderscheid kan worden gemaakt in winterverblijven, zomerverblijven en speciale plekken als paarverblijven, kraamkamers, mannenverblijven en dergelijke. Dit patroon, en de grootte van kolonies, verschilt per soort en per situatie. Van het landschap rond de verblijfplaatsen maken soorten gebruik voor hun vliegroutes en foerageergebieden. Sommige soorten gebruiken vliegroutes om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen, andere soorten foerageren ook op de vliegroutes. Bij de vliegroutes worden meestal elementen in het landschap gebruikt, zoals bomenrijen, watergangen en dergelijke. Veel soorten laten zich ten aanzien van de vlieghoogte vooral leiden door de landschapselementen. Meervleermuis en watervleermuis vliegen laag over het wateroppervlak van sloten en beken. Andere soorten vliegen wat hoger langs en vlak boven struiken en bomen. Veel soorten mijden open landschappen, maar andere soorten foerageren over het algemeen hoog in de lucht, zoals tweekleurige en rosse vleermuis. Een globale indicatie van de vlieghoogte is eveneens in de tabel aangegeven (waarbij Laag staat voor meestal tot enkele meters boven maaiveld, Middel staat voor enkele meters tot circa 20 meter en Hoog staat voor meestal enkele tientallen meters of hoger).

De meeste soorten kunnen zowel bij het uitvliegen uit hun rust- of verblijfplaatsen als bij het benutten van hun vliegroutes en tijdens het foerageren in de foerageergebieden hinder ondervinden van kleine windturbines. Voor meervleermuis en watervleermuis geldt dat dit vooral het geval is bij het uitvliegen uit hun rust- of verblijfplaatsen en minder tijdens het

foerageren. Behalve hinder kan ook niet uitgesloten worden dat vleermuizen slachtoffer worden van aanvaringen (direct) dan wel zogwerking (indirect) en daardoor gedood worden.

Bij het voorgaande (en bij Tabel 1) is de volgende literatuur gebruikt: Kapteyn (1995); Kuijper *et al.* (2006); Limpens *et al.* (1997); Niethammer & Krapp (2001-2004).

3.3 Inschatting risico's voor vleermuizen en andere soorten

Voor een inschatting van de risico's van miniwindmolens voor vleermuizen is het noodzakelijk een goed beeld te hebben van de daadwerkelijk aanwezige soorten en de plaatsen waar deze soorten gebruik van maken als rust- en verblijfplaats en voor vliegroutes en foerageergebieden. Dit beeld ontbreekt momenteel voor het buitengebied van Bronckhorst. De kans dat een enkele windmolen de staat van instandhouding van één of meer soorten schaad is aan de ene kant gering. Aan de andere kant komen sommige soorten slechts op een enkele zeer specifieke plaats voor. Een ongunstige plaatsing van een windmolen kan in zo'n geval aanzienlijke gevolgen voor een kolonie hebben.

In deze notitie is een zeer globale inschatting van de risico's op slachtoffers onder vleermuizen gemaakt op basis van de landschapstypen en kernkwaliteiten van de verschillende deelgebieden die in het MER worden onderscheiden (Tabel 2). De risicoinfschatting is louter bedoeld om verschillen in de deelgebieden aan te duiden. Een groot risico betekent dat er een aanmerkelijke kans is op dodelijke slachtoffers onder vleermuizen onder de aanname dat deze voorkomen. De inschatting zegt niets over de aantasting van de staat van instandhouding van de verschillende soorten. Een goede inschatting van de aanvaringsrisico's en de eventuele invloed op de staat van instandhouding van de mogelijk voorkomende soorten is slechts mogelijk op basis van een adequate inventarisatie.

Tabel 2. Landschappen in het plangebied en inschatting risico voor vleermuizen

Deelgebied	Landschapstypen	Kernkwaliteiten	Risico voor vleermuizen
Open broek en ruggen (open landschap)	Stroomruggen en terrassen Broekland Uiterwaarden, kronkelwaarden en komgronden	Contrast tussen de ruggen en kom- en broekgebieden Openheid kom- en broekgebieden Bebouwing op oude stroomruggen	Gering nabij bebouwing
Oude IJsselse weiden (open landschap)	Oude IJssel en rivierweide Beekdal Stroomrug en terrassen	Open landbouwgebied met kenmerken grootschaligheid en weidsheid Oude kreken (Eldrikse Kwelsloot) en broekbossen (langs zuidzijde Oude IJssel) Oude stroomrug Eldrikseweg	Gering nabij houtopstanden

Datum 20 oktober 2016

Ons kenmerk I001-1229610LBE-V01

Pagina 7 van 10

Deelgebied	Landschapstypen	Kernkwaliteiten	Risico voor vleermuizen
		Uitzichten vanaf de dijken over open weiden	
Wolferveen (open landschap)	20e eeuwse ontginning / 19e eeuwse ontginning / eenmansontginning	Grootchalig landschap met open karakter en rechtlijnige verkavelingspatroon Westelijke rand deelgebied met bos, houtwallen en lanen Aan de voet van de Halsche rug liggen waardevolle kwelzones.	Gering nabij houtopstanden
IJsselwaarden (halfopen landschap)	Uiterwaarden, kronkelwaarden en komgronden Stroomruggen en terrassen Enken / essenlandschap Rivierduinen / broeklanden	Kleinschalig oeverwallenlandschap met kleine dorpen Overgang van open naar besloten landschap Oude IJsselarmen. Vrij uitzicht vanaf de dijk	Matig tot groot nabij houtopstanden
Het Groote Veld (halfopen landschap)	Bos en landgoederen Enken / essenlandschap 20e eeuwse ontginning Kampenlandschap	Halfgesloten landschap met mozaïek van bossen, weilanden en grote boerderijen	Matig tot groot nabij bebouwing en houtopstanden
Landgoederen zone Baakse Beek (halfopen landschap)	Beekdal Bos en landgoederen 20e eeuwse ontginning Enken / essenlandschap Kampenlandschap	Landgoederen als samenhangende ruimtelijke eenheden Oost-west stromende gekanaliseerde beken in halfgesloten landschap. Halfgesloten landschap met mozaïek van bossen, weilanden en grote boerderijen	Groot nabij bebouwing, landgoederen en houtopstanden
Esrug Hengelo-Zelhem (halfopen landschap)	Enken / essenlandschap Kampenlandschap	oud cultuurlandschap gekenmerkt door kleinschaligheid, microreliëf, grillige patronen en oude boerderijen Openheid van essen en enken Overgang naar besloten kampen met vaak opgaande begroeiing	Matig tot groot nabij bebouwing en houtopstanden
Verbindingslandgoederen (halfopen landschap)	Enken / essenlandschap Kampenlandschap Bos en landgoederen 20e eeuwse ontginning	Afwisseling boscomplexen, natuur en landbouwgronden, openheid en geslotenheid Openheid essen/enken, zoals de de Varsselse Enk Overgangen tussen essen en kampen	Matig tot groot nabij bebouwing en houtopstanden
Halsche rug (halfopen landschap)	Enken / essenlandschap Kampenlandschap	Vergezichten over het omliggende open ontginningslandschap Korte landschapsgradiënt Halsche rug Gestrektheid Halsche rug Besloten landschap op de rug Open landschap op de flanken	Matig tot groot nabij bebouwing en houtopstanden
Keppel-	Rivierduinen	Rivierduinen met microreliëf	Groot nabij

Deelgebied	Landschapstypen	Kernkwaliteiten	Risico voor vleermuizen
complex (gesloten landschap)	Bos en landgoederen	Gave open essen en broekgebieden Afwisseling landgoederen, bouwland en grotere bossen Verspreide bebouwing van hoeven, landhuizen, gehuchten, dorpen Overgangen van hooggelegen, kleinschalig naar laaggelegen, open landschap Beken, weteringen en oude rivierlopen grotendeels parallel aan de Oude IJssel	bebouwing, landgoederen en houtopstanden
Slangenburg (gesloten landschap)	19e eeuwse ontginning Bos en landgoederen Kampenlandschap	Afwisselend en rijk geschakeerd landschap met landgoedbossen, landbouwgronden en natuurwaarden Rechthoekig verkavelingspatroon van de 19e eeuwse ontginningen Oude cultuurgronden Microreliëf	Groot nabij bebouwing, landgoederen en houtopstanden

Andere soorten

Behalve voor vleermuizen kunnen kleine windturbines ook een schadelijk effect voor andere diersoorten, mate name vogels, hebben. Ten denken valt aan onder meer vogels van het agrarische landschap, zoals kerkuil en steenuil.

3.4 Aanbevelingen

Omdat nadelige effecten van kleine windturbines voor vleermuizen (en vogelsoorten) niet op voorhand zijn uit te sluiten, wordt aanbevolen de voorschriften van het bestemmingsplan voor wat betreft het artikel over windmolens aan te vullen met een extra voorwaarde, inhoudende dat, voorafgaand aan plaatsing van een windmolen voor de eigen energievoorziening, uit een nader soortgericht onderzoek blijkt dat nadelige effecten op vleermuizen en vogels zijn uitgesloten.

Literatuur

- Agentschap NL, 2010. Praktische toepassing van mini-windturbines. Handleiding voor gemeenten. Agentschap NL, NL Energie en Klimaat, november 2010, Utrecht.
- Boonman, M., H.J.G.A. Limpens, M.J.J. La Haye, M. van der Valk & J.C. Hartman, 2013. Protocollen vleermuisonderzoek bij windturbines. Rapport 2013.28, Zoogdierverseniging & Bureau Waardenburg.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Schuyt & Co.
- Kuijper, D.P.J., J. Schut, A.-J. Haarsma, J. Ouweland, H.J.G.A. Limpens & D. van Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij.
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas, 2004. Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen

praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Rapport DWW-2004-037, Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft, en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

- Limpens, H.J.G.A., H. Huitema & J.J.A. Dekker, 2007. Vleermuizen en windenergie, Analyse van effecten en verplichtingen in het spanningsveld tussen vleermuizen en windenergie, vanuit de ecologische en wettelijke invalshoek. VZZ rapport 2006.50. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem, in opdracht van SenterNovem.
- Limpens, H.J.G.A., M. Boonman, F. Korner-Nievergelt, E.A. Jansen, M. van der Valk, M.J.J. La Haye, S. Dirksen & S.J. Vreugdenhil, 2013. Wind turbines and bats in the Netherlands - Measuring and predicting. Report 2013.12, Zoogdierverseniging & Bureau Waardenburg
- Niethammer, J. & F. Krapp (red.), 2001-2004. Handbuch der Säugetiere Europas. Fledertiere. Aula, Wiesbaden.

4 Verdere toelichting op de emissie/depositie berekeningen

Het startpunt van de gebiedsgerichte modellering is de inventarisatie van de vergunningen. De dieraantallen die uit deze inventarisatie naar voren komen worden gecorrigeerd naar het "feitelijk gebruik". Met de invoering van het PAS zijn een aantal emissie-factoren in de RAV bijgesteld. Met deze veranderingen wordt in het model rekening gehouden (waar eerder aan een "gewone" melkkoe een emissie van 9,5 kg/jaar werd toegerekend geldt nu bijvoorbeeld een emissie van 13 kg/jaar).

Bij het vaststellen van de referentie situatie zijn de vergunde emissies, daar waar nodig, naar beneden bijgesteld voor de grenswaardes uit het oude besluit huisvesting.

Om vanuit deze dataset te komen tot de resultaten die in bijlage 6 zijn weergegeven worden de onderstaande stappen doorlopen:

- Aantal dieren per m² wordt bepaald voor alle soorten die vergund zijn
- Maximale groei wordt uitgerekend door de bebouwing op te rekken tot het gekozen scenario in combinatie met de gekozen vulgraad; hier komt een emissie-vracht uit voort in combinatie met het daarbij behorende aantal dieren
- Bij berekening worst case wordt, indien aan de orde, de geïnventariseerde emissie naar beneden bijgesteld voor de grenswaardes uit het nieuwe besluit huisvesting
- De worst case is voor twee vulgraden doorgerekend

Datum 20 oktober 2016

Ons kenmerk I001-1229610LBE-V01

Pagina 10 van 10

De basis voor de scenario-berekeningen is ook het nieuwe besluit huisvesting: indien deze grenswaardes nog worden overschreden worden deze naar beneden bijgesteld². Bij de scenario-berekeningen wordt de emissie verder teruggebracht, gebruik makend van de stappen zoals die in bijlage 5 zijn afgeleid uit de Rav. In bijlage 7 is het scenario gepresenteerd waarbij is uitgegaan van een aanvullende technische reductie op een intensieve veehouderij van 70% in combinatie met een aanvullende technische reductie op een melkveestal van 54%, in combinatie met een groei van alle bouwpercelen tot 2 hectare. Deze groei manifesteert zich door de toename van het aantal dieren ten opzichte van de aantallen in de referentie situatie.

In de beoordeling van de uitvoerbaarheid wordt in eerste instantie de vanuit het scenario berekende emissie vergeleken met de referentie situatie. Als in het scenario de emissie vanuit een dierenverblijfplaats lager uitpakt dan in de referentie situatie, dan is er daar voldoende interne salderingscapaciteit beschikbaar. Als in het scenario de emissie hoger uitpakt dan in de referentie situatie wordt het de benodigde emissie-reductie verder opgevoerd tot er geen sprake meer is van een toename ten opzichte van de referentie situatie. In de kolom "extra reductie" staat weergegeven welke extra reductie er ten opzichte van het scenario nodig is om de emissie niet toe te laten nemen ten opzichte van de referentie situatie.

Een aantal diersoorten kennen in de RAV geen emissie arme stalsystemen. Voor deze verblijfplaatsen is in eerste instantie, als extra maatregel, een "standaard gaswasser" ingezet met een reductie van 61%. Getoetst wordt of met deze reductie de emissie af zal nemen. Mocht dit niet direct het geval zijn wordt de benodigde emissie-reductie verder opgevoerd tot er geen sprake meer is van een toename ten opzichte van de referentie situatie.

Op deze manier wordt in bijlage 7, per dierenverblijfplaats, weergegeven welke (extra) emissie reductie er nodig is om, op basis van interne saldering, een toename van het aantal dieren mogelijk te maken zonder dat er sprake is van een toename van de emissie vanuit het perceel.

² Er is in bijlage 7 geen onderscheid gemaakt tussen al bestaande en nieuwe stallen: de grenswaarde uit het nieuwe besluit huisvesting is gebruikt als "beginpunt"; dit maakt het nog steeds goed mogelijk om vast te stellen of er voldoende interne salderings capaciteit beschikbaar is vanuit de referentie situatie.